

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.499/2019/4.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke
. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes neve (**felperes címe**)

A felperes képviselője:

Csurgányné dr. Lakatos Csilla ügyvéd (**fél címe 1**)

Az alperes: alperes neve (**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

. Gál Tamás ügyvéd (**fél címe 2**)

A per tárgya: Szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ászberényi Járásbíróság 1.P.20.375/2018/9.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Törvényszék 1.Pf.21.262/2018/15.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 70.000 (hetvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek házasságából 2004. március 5. napján **A.**, 2006. március 17. napján **P.** utónevű gyermekeik születtek. Házassági életközösségük 2012 novemberében megszűnt, a gyermekekkel az utolsó közös lakásban egymástól elkülönülten éltek. A Hatvani Járásbíróságon folyamatban volt bontóperben kötött és a 2.P.20.016/2013/8. számú jogerős végzéssel jóváhagyott egyezségük alapján a gyermekek az alperes nevelésébe és gondozásába kerültek, a felperes gyermekenként havi 15.000 forint határozott összegű gyermektartásdíj megfizetését

vállalta. A felek nyilatkoztak az utolsó közös lakóhely osztott használatáról és az ingóvagyon természetbeni megosztásáról. A bíróság a felek házasságát az egyezség jóváhagyását követően ítéletével felbontotta.

- [2] A felperes 2014 júniusáig rendészeti szakközépiskolában tanult és ezalatt hét közben kollégiumban lakott. A végzettség megszerzése után a felek mindennapi együttélése konfliktusokat generált. Az alperes kezdeményezte a tartásdíj végrehajtását, ami a problémákat tovább fokozta. 2014. szeptember 21. napján a felek közötti tettelegesség után a felperes az ingatlanból kizárta az alperest. A tettelegesség és a rendőri intézkedés a gyermekek előtt zajlott.
- [3] Az alperes helyzet megoldása érdekében 2015. április 1. napján a két gyermekkel édesanyja élettársának tulajdonában álló ingatlanába költözött, ahol az emeleti szintet használták. A költözési szándékáról a felperest nem tájékoztatta.
- [4] A felperes a közös lakásban maradt, a gyermekekkel kéthetente, a teljes hétvégén találkozott. Bár a felek az egyezségben az együttlakásra figyelemmel a kapcsolattartásról nem állapodtak meg, az problémamentesen működött.
- [5] A felperes a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránt pert indított. A Hatvani Járásbíróság 1.P.20.153/2015/34. számú ítéletében a keresetet elutasította és szabályozta a kapcsolattartást. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:170. § (1) bekezdése alapján lefolytatott bizonyítási eljárás bizonyítékait mérlegelve arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a szülői felügyelet gyakorlása megváltoztatásának jogszabályi feltételeit nem bizonyította. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 1.Pf.20.120/2016/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbeezett rendelkezését helybenhagyta. Indokolása szerint nincs olyan körülmény, amely a gyermekek érdekében indokolná a kiskorúak alperesi nevelésből és gondozásból való kiemelését.
- [6] 2017. május 29. napján a felperes szülei a két gyermeket az iskolából magukkal vitték. Ettől kezdve a gyermekek a felperes háztartásában élnek, az alpereshez nem mentek vissza. A gyámhivatali eljárásban az akkor 13 és 11 éves gyermekek úgy nyilatkoztak, hogy a továbbiakban a felperessel kívánnak élni.
- [7] Az alperes kérte a gyermekek kiadását és büntető feljelentést tett kiskorú elhelyezésének megváltoztatása vétsége miatt. A 2018. április 4. napján a megindult végrehajtási eljárásban a végrehajtó megkísérelte a gyermekek kiadásának foganatosítását. A gyermekek kb. 26 perc megbeszélés után olyan állapotba kerültek, hogy a további megbeszélés erőltetése számukra már „problémát jelentett volna (sírógörcs a lány részéről, dühkitörés a fiú részéről)”, ezért a végrehajtó az eljárást a gyámhivatallal egyeztetve, eredménytelennek nyilvánította (68.V.6/2018. számú jegyzőkönyv). A Hatvani Járásbíróság 2019. március 19. napján jogerős végzésében a jelen eljárás jogerős befejezéséig a végrehajtási eljárást

felfüggesztette.

- [8] A felperes 2016. december 31. napján leszerelt, ezután több helyen dolgozott, illetve álláskeresőként regisztrálták, 2018. október 12-től eladói és pénztárosi munkakörben helyezkedett el, havi nettó jövedelme kb. 125.000 forint. A családi házban él, a gyermekeket a háztartásában neveli. A közelben lakó szülei napi szintű segítséget nyújtanak számára. Az alperes autóbusz vezetőként dolgozik, havi nettó 190.000-200.000 forint jövedelemmel rendelkezik.
- [9] Az iskolában a gyermekek tanulmányi eredményében, iskolai viselkedésében a felpereshez való költözést követően lényeges változást nem tapasztaltak. A fiú szakközépiskolai tanuló, a kislány általános iskolás. Az alperes és a gyermekek között a kapcsolat megszűnt, a kapcsolattartás az elsőfokú eljárásban meghozott ideiglenes intézkedések ellenére sem valósult meg.
- [10] A közös tulajdon megszüntetése és járulékai iránt indított perben a Hatvani Járásbíróság 1.P.20.444/2015/126. számú, 2019. február 6. napján hozott ítéletével az alperest feljogosította a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívüli 1/3 tulajdoni hányadának megváltására 1.334.333 forint megváltási ár ellenében és ennek teljesítésével egyidejűleg kötelezte a felperest az ingatlan elhagyására. A felperes fellebbezése alapján a másodfokú eljárás folyamatban van.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [11] A felperes módosított keresetében az kérte, hogy a bíróság a Hatvani Járásbíróság 2.P.20.016/2013/8. számú végzésével jóváhagyott egyezség megváltoztatásával a két kiskorú gyermek szülői felügyeletének gyakorlására őt jogosítsa fel; 2017. június 1. napjától gyermekenként és havonta 15.000 forint határozott összegű tartásdíj megfizetésére kötelezze az alperest; szabályozza az alperes és a gyermekek kapcsolattartását.
- [12] A felperes a gyermekek érdekével és a jogerős ítélet óta bekövetkezett körülményváltozással érvelt. A gyermekeket 2017. május 29-től saját háztartásában neveli és gondozza. A keresetet a gyermekek erre irányuló kifejezett akarata alapján terjesztette elő. Kérésük komolyságát alátámasztja, hogy az alperesnél maradás esetére az idősebbik gyermek szökéssel fenyegetőzött. A gyermekek az alperessel nem akarnak találkozni, félnek tőle és attól tartanak, hogy a kettős állampolgárságára tekintettel **R.**-ba viszi őket. A gyermekek 2015 áprilisában a családi otthonból való elköltözésüket negatívan élték meg, mivel a körülményeik lényegesen rosszabbak lettek: egy szekrényekkel elválasztott szobát használtak. Az elköltözés mellett sérelmezték az alperes viselkedését is.
- [13] A felperes hangsúlyozottan hivatkozott a fiúgyermek életkorára: betöltötte a 14. életévét, a szülői felügyeletéről csak az ő egyetértésével hozható döntés, a gyermek pedig vele szeretne élni. A testvérek közötti kapcsolat erős, a szétválasztásuk nem indokolt.

- [14] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A bíróság a korábbi perben a 2016. június 29-én jogerős ítéletével elutasította a felperes szülői felügyelet megváltoztatása iránti keresetét és a felperes egy éven belül terjesztette elő az újabb keresetet. A gyermekek neveléséhez szükséges objektív körülményeket nem képes biztosítani, nincs munkája, az ingatlan közös tulajdonának megszüntetése iránt folyamatban lévő perben a felperes tulajdoni hányada megváltására való feljogosítása esetén a felperesnek az ingatlanból ki kell költöznie.
- [15] A gyermekek nyilatkozata az érdekükkel ellentétes, a felperes befolyásolja őket, a szájukba adta, hogy „nála szeretnének maradni”.
- [16] Az előzményi perben az eljáró bíróságok az elköltözést értékelték és lényeges körülményváltozásként megalapozatlannak ítélték, ez a tény tehát az adott perben nem releváns. A felperes jogsértő módon tartja magánál a gyermekeket, a Ptk. 4:170. § (1) bekezdés második fordulata alapján körülményváltozásként alappal erre sem hivatkozhat. A jogerős bírósági határozat ellenére a végrehajtási-, a gyámhivatali- és a büntetőeljárás nem vezetett eredményre, a felperes a gyermekeket nem adja ki, nem tanúsít jogkövető magatartást. A felperes terhére kell értékelni a kapcsolattartás hiányát.
- [17] A szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása esetén a tartásdíj fizetési kötelezettsége megállapítását, egyben a felperes tartásdíj fizetési kötelezettsége megszüntetését nem ellenezte. Viszontkeresettel kérte a kapcsolattartás rendezésének megváltoztatását.

Az első- és másodfokú ítélet

- [18] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Döntését a Ptk. 4:2. §-ban és a 4:170. § (1) bekezdésében foglaltakra alapította. Az előzményi perhez képest a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállását vizsgálta, amelyek bizonyítása a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte. A felperes a gyermekek akaratára hivatkozott, ezért azt kellett bizonyítania, hogy a gyermekek befolyásmentes, őszinte szándéka a vele való együttélés, amely tartós és jelentős körülményváltozásként a gyermekek érdekében áll.
- [19] Az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a gyermekek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20-án kelt egyezmény (a továbbiakban: New York-i egyezmény) 12. cikke szerint az ítélőképesége birtokában levő gyermek számára a részes államok biztosítják azt a jogot, hogy minden őt érintő kérdésben szabadon kinyilváníthassa a véleményét, amelyet korára és érettségi fokára tekintettel kellően figyelembe kell venni. A Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezett, de a szülői felügyelet rendezése/megváltoztatása körében még alkalmazandó 17. számú

Irányelvének (a továbbiakban: Irányelv) 5. pontja hangsúlyozza, hogy a gyermek 14. életéve betöltése után a szülői felügyeletéről való döntés – a fejlődése veszélyeztetésének kivételével – csak egyetértésével hozható. A nagyobbik gyermek a per alatt betöltötte a 14. életévét, a szülői felügyeletére vonatkozó nyilatkozata nem mellőzhető, választása kihat a kisebbik gyermekkel kapcsolatos döntésre is, hiszen a gyermekek közötti testvéri kapcsolat kifejezetten szoros. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság elsődlegesen arra folytatta le a bizonyítási eljárást, hogy a gyermekek nyilatkozata befolyásmentes-e, és az ennek megfelelő döntés, különösen az idősebb gyermek fejlődését veszélyezteti-e.

- [20] A kirendelt szakértő véleménye szerint a szülők nevelési képessége az átlagövezet alsó tartományába esik. Mindkettőjükénél felismerhető másik fél viselkedésével kapcsolatos fokozott, elfogultság irányába ható viszonyulás. A felperes szeretetteljesen, támogatóan kötődik a gyermekekhez, az alperest a gyermekek hosszú távú jövőjét illetően felelősségteljesebb, ugyanakkor követelőbb kötődés jellemzi. A felperesnél erősen valószínűsíthető a gyermekek indirekt és direkt befolyásolására való törekvés, az alperes részéről ilyen indirekt módú befolyásolás csak a gyermekek felpereshez való költözése előtt valószínűsíthető.
- [21] A nagyobbik gyermek érzelmi állapota erősen beszűkült, szorongó, feszült, ennek központjában a felperes védelme, a felperes sérelmeivel való azonosulás és az alperes elutasítása áll. A gyermek iskolai teljesítménye az előzményi és a jelen per alatt is valószínűsíthetően rosszabb, mint amire intelligenciája alapján képes lenne. A kislány érzelmi állapota kontrollált, képes jelentős bevonódottság nélkül tárgyilagosan szemlélni az eseményeket, szüleit, viszonyulásán érezhető a felpereshez való lojalitás és ennek következményeként a lojalitáskonfliktus. A gyermekek egymással kifejezetten jó testvéri kapcsolatban vannak, a felpereshez mutatnak erősebb kötődést, érzelmi bázisuknak tekintik, hogy nála, vele élhetnek a megszokott környezetükben. Mindkét gyermek hangsúlyozta, hogy a felperessel szeretne élni. A nagyobbik gyermek verbálisan az alperest teljesen elutasítja, hozzá való kötődése még kimutatható, a kislány az alpereshez is erősen kötődik, bár kötődése megzavart és ambivalens.
- [22] Az elsőfokú bíróság a szakvéleményt a bizonyítékok között értékelve, arra a meggyőződésre jutott, hogy a gyermekek a nyilatkozatukat kifejezetten a felperes befolyásoló magatartása hatására tették és döntésüket nagyobb részben a felperes iránti lojalitás és sajnálat motiválta. A fiú többszöri kérdésre sem tudott konkrét, őt érintő sérelemről beszámolni, miközben az alperest verbálisan teljesen elutasította és kizárólag a felperes hivatkozásait ismételte. A szakvélemény alapján megállapítható, hogy a felperes elidegeníti a gyermeket az alperestől. Az elidegenítést magatartása is alátámasztja: az ideiglenes intézkedéseket tartalmazó végzések meghozatala előtt látszólag kompromisszum készséget mutatott, azonban a végzésében foglaltakat

ténylegesen nem tartja be. Verbálisan együttműködő, valójában azonban nem kívánja a gyermekeket a szülői felügyelet gyakorlására jogosult alpereshez engedni, mert attól fél, hogy nem engedi vissza őket. Együttműködési szándékának hiányára utal az is, hogy az alperes közös szülői felügyelet iránti egyezségi ajánlatát meg sem fontolta.

- [23] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az előzményi per óta a gyermekek szempontjából tartós és lényeges körülményváltozásnak minősül, hogy a gyermekek aktuálisan a felpereshez kötődnek, az alperessel szemben elutasítóan viselkednek, vele kapcsolatot nem tartanak. Ezzel szemben a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglalt további feltétel - ezt az állapotot nem a felperes idézze elő, illetve a kialakult helyzet a gyermekek érdekében áll - nem valósult meg. Nem szolgálhatja ugyanis a gyermek érdekét, az egészséges személyiségfejlődését, ha egy olyan szülő neveli, aki a gyermek másik szülőtől való elidegenítésére törekszik. A perben nem merült fel arra sem adat, hogy az alperesnél a gyermekeket objektív vagy szubjektív körülmény veszélyeztetné.
- [24] A felperes a gyermekek döntését már hosszabb ideje előkészítette, folyamatosan az alperes ellen hangolta őket. A vagyoni jogi perre és az alperes által indított gyermektartásdíj végrehajtása iránt eljárásokra figyelemmel a felperesi motivációban nem tartotta kizártnak az anyagi megfontolásokat sem.
- [25] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a gyermekek szülői felügyeletének gyakorlására a felperest jogosította fel azzal, hogy a kiskorú gyermekek lakóhelye a felperes mindenkor lakóhelyével azonos. Szabályozta az alperes és a gyermekek közötti kapcsolattartást. A felperes tartásdíj fizetési kötelezettségét 2017. május 31. napjával megszüntette, és az alperest 2017. június 1. napjától kezdődően havonta és gyermekenként 15.000 forint határozott összegű gyermektartásdíj megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy az alperesnek 2017. június 1-től 2019. június 30-ig 750.000 forint gyermektartásdíj hátraléka keletkezett, melynek megfizetésére részletfizetést engedélyezett.
- [26] A másodfokú bíróság a vagyoni jogi per adataival, a végrehajtási eljárás felfüggesztésének tényével a tényállást kiegészítette. Részbizonyítás keretében a tárgyaláson meghallgatta a gyermekeket és beszerezte a pedagógiai véleményeket. A gyermekek egyértelműen kifejezték, hogy a felperessel kívánnak élni, együttélési szándékukat a közös lakásból való elköltözés esetére is fenntartották. A pedagógiai vélemény rögzítette, hogy a nagyobbik gyermek tanulmányi eredménye változatlan, a kisebbiknél pedig pozitív visszajelzéseket tartalmazott.
- [27] A felek a másodfokú eljárásban 2019. április 19. napján a jogerős döntés meghozataláig egyezséggel rendezték az alperes és a gyermekek közötti kapcsolattartást.
- [28] A másodfokú bíróság a kiegészített tényállás és bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság ítéletét felülmérlegelte és a felperes

fellebbezését megalapozottnak ítélte.

- [29] A felperes a pert 2017. június 2. napján arra hivatkozva indította meg, hogy a gyermekek - nyilatkozatuk szerint - már hosszabb ideje vele szeretnének vele élni. Mindkét szülő képes a gyermekek neveléséhez szükséges objektív körülmények biztosítására, ezért az elsőfokú bíróság a döntését a szubjektív körülményekre, elsősorban arra alapította, hogy a gyermekeknek a körülmények megváltozását megalapozó nyilatkozatai nem tekinthetők befolyásmentesnek és az érdekeikkel is ellentétes. Ezzel szemben a gyermekek nyilatkozatának befolyásmentessége a peradatokból és a személyes meghallgatásukból egyértelműen megállapítható. A meghallgatásuk idején a gyermekek 15., illetve 13. életévüket betöltötték, éretten, ítélőképességük birtokában, érdekeik szem előtt tartásával nyilatkoztak, amit alátámasztottak az iskolai vélemények és a gyermekek tanulmányi eredményei. Kétségtelen, hogy az elsőfokú eljárásban az ideiglenes intézkedéssel szabályozott kapcsolattartás nem valósult meg, a jogerős ideiglenes intézkedés végrehajtására adat nincs.
- [30] A másodfokú bíróság a felülmérlegelésnél az ítélkezési gyakorlattal összhangban döntő súllyal értékelte a gyermekek nyilatkozatát (BH 2009.245.). A szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása egyéb kizáró körülmény hiányában a felpereshez érzelmileg erősebben kötődő gyermekek érdekét szolgálja. Az alperesi környezetben való maradásuk a testi, szellemi, erkölcsi fejlődésüket veszélyeztetné. A másodfokú bíróság ennek megfelelően rendelkezett a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségről, illetve a kapcsolattartásról.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [31] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:2. § (1) bekezdése, 4:170. § (1) bekezdése, 4:210. § (1) bekezdése, továbbá a régi Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére alapította.
- [32] A jogerős ítélet az irányadó anyagi jogi jogszabályi feltételek súlyos megsértésével, a gyermekek alapvető érdekének anyagi jogi alapelve figyelmen kívül hagyásával, kirívóan okszerűtlen bizonyítékértékeléssel mérlegelte felül az elsőfokú bíróság helyes ítéletét.
- [33] Az adott perben azt kellett vizsgálni, hogy a felperes keresetét elutasító jogerős ítélet óta történt-e lényeges körülményváltozás és a szülői felügyelet megváltoztatása a gyermekek érdekében áll-e. A szülői felügyelet gyakorlását csak a Ptk.-ban rögzített feltételek maradéktalan megvalósulása esetén lehet megváltoztatni.
- [34] Az adott esetben az egyetlen körülményváltozás, hogy a gyermekek 2017. május vége óta a felperes háztartásában élnek. A másodfokú

bíróság a gyermekek nyilatkozatát és véleményét, illetve erősebb érzelmi kötődését döntő körülménynek értékelte. Figyelmen kívül hagyta azonban azt a törvényi feltételt: a körülmények megváltozására a gyermek érdekét hangsúlyozva a szülő eredményesen nem hivatkozhat, ha a változást felróható magatartásával maga idézte el. Így különösen, ha a gyermeket jogosulatlanul magához vette vagy magánál tartotta. A másodfokú bíróság nem adta indokát a törvényi feltétel mellőzésének.

- [35] A felperes jogellenes magatartást tanúsított azzal, hogy a kapcsolattartás lejártakor a gyermekeket nem vitte vissza, az akaratuk mögé bújva negálta kötelezettségét. A gyermekeket jogosulatlanul magánál tartja, számos gyámhivatali eljárás, rendőrségi intézkedés, végrehajtói cselekmény ellenére sem adta ki őket. Ebből pedig kétséget kizáróan megállapítható, hogy a megváltoztatás törvényi feltételei nem teljesültek.
- [36] Az alperes hangsúlyozottan sérelmezte a jogerős ítélet bántó, becsmérítő, valótlan és iratellenes megállapítását: a gyermekek gondozásában maradása a testi, szellemi, erkölcsi fejlődésüket veszélyeztetné.
- [37] A másodfokú bíróság felülmérlegelése súlyosan jogszabálysértő.
- [38] 1. Kétségtelen, hogy a gyermekek lakókörnyezetének megváltoztatása elhatározásán alapult, a gyermekek sérelmezték, hogy az otthonukból el kellett jönniük, de tudtak arról is: ez csak átmeneti megoldás, az ingatlan kizárólagos tulajdoni és használati jogának megszerzéséig tart. A közös tulajdon megszüntetése iránti pert ezért indította meg. A közös lakásban való együttélés a felperes magatartása miatt folyamatosan konfliktusokkal terhelt volt, a nagyobbik gyermekkel előzetesen egyeztetett elköltözéssel megszűntek a krízishelyzetek. Az elköltözés után a generációs különbségek okozta helyzetek a gyermekekben ellenérzést váltottak ki. Az apai nagymama ahelyett, hogy segítette volna a gyermekek életét, alaptalan és eredménytelen gyámhivatali eljárásokat kezdeményezett.
- [39] 2. A gyermekek véleménye.
- [40] Nem vitás, hogy a felperes és a gyermekek kölcsönösen szeretik egymást. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a felperes alapos gonddal kitervelt és módszeresen végig vitt módon kényszerítette ki a gyermekek véleményét. Ezt támasztja alá, hogy a gyermekek csak az anya problémáit emelik ki, vele szemben negatív megfogalmazásuk nincs. A gyermekek félelmére való hivatkozás alaptalan, minden probléma nélkül jártak már külföldön. A vele szembeni ellenérzés konstruált jellegét egyértelműen igazolja, hogy a jogerős ítélet meghozatala óta folyamatosan tartják telefonos és személyes kapcsolatot. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a gyermekek kinyilvánított véleménye nem tekinthető önszántukból, saját akaratukból megtett nyilatkozatnak.
- [41] A gyermekek alacsony életkorúak voltak, véleményük az őket érintő kérdésben fontos, de a szülők közötti vitában nem lehet

felhasználni. A felperes a gyermekeket a közöttük levő egyéb vitákban is felhasználja, ezt mutatja a szakértőnél tett, a közmű kikapcsolással, illetve az ingatlan tulajdonjogi vitájával kapcsolatos előadásuk.

- [42] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. A jogerős ítélet a gyermekek érdekére és nyilatkozataikra figyelemmel, helytállóan mérlegelte felül az elsőfokú bíróság mérlegelt döntését. A jogvitában hangsúlyozottan kell értékelni, hogy a gyermekek életkoruknál fogva éretten döntöttek és azt szeretnék, hogy az ő háztartásában és a szülői felügyelete alatt éljenek. A felperes részletezte az alperesnek a gyermekek érdekeit és az őt sértő magatartásait, amelyek alapján az alperes befolyásolása is megállapítható.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [43] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása körében vizsgálta felül. Az alperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartása esetére a tartásdíj mértéke, a kapcsolattartás rendezése tekintetében felülvizsgálati kérelmet nem terjesztett elő.
- [44] A jogerős ítélet meghozatala után bekövetkezett események a régi Pp. 275. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban nem értékelhetők, az alperes elköltöztetésével kapcsolatos körülmények indokainak vizsgálatát pedig a régi Pp. 270. § (2) bekezdése kizárja. A felek között korábban folyamatban volt, és jogerős ítélettel zárult perek anyaga, illetőleg a végrehajtási eljárásban történtek a jelen perben már nem vitathatók, értékelhetők.
- [45] Az alperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta a gyermekek felpereshez költöztetésének lényeges körülményváltozásként való értékelését, ezért a Kúria a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglalt egyik anyagi jogi feltétel (a körülmények lényeges módosulása) fennállását nem vizsgálta.
- [46] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [47] A Ptk. 4:170. § (1) bekezdése - hasonlóan a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 72/A. § (2) bekezdéséhez - nem tekinti véglegesnek a szülői felügyeletre vonatkozó megállapodást, illetve ítéleti döntést. A szülők körülményeiben, a gyermekkel való kapcsolatban, a gyermek kötődésében ugyanis olyan lényeges változások következhetnek be a korábbi szülői, bírói döntés idején fennálltakhoz képest, amelyek indokolttá, adott esetben pedig a gyermek érdekében szükségessé teszik az előzményi megállapodás vagy bírói határozat megváltoztatását.
- [48] A szülői felügyelet gyakorlására tárgyában hozott bírói döntés (perbeli egyezség) a régi Pp. 229. § (1) bekezdése szerinti nem ítélt dolog, de csak akkor változtatható meg, ha a gyermek fejlődése addigi környezetében, a szülői felügyelet gyakorlására

korábban feljogosított szülőnél már nem biztosítható. A keresetet benyújtó szülőnek tehát nem azt kell bizonyítania, hogy nála biztosítható kedvezőbben a gyermek fejlődése [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés], hanem annak a kettős feltételnek a megvalósulását, hogy a körülmények lényeges módosulása következtében a megváltoztatás a gyermek érdekében áll.

- [49] Az eljárt bíróságok a gyermekek érdeke körében eltérően foglaltak állást.
- [50] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a körülmények lényeges módosulását meghaladóan a megváltoztatást megalapozó további konjunktív törvényi feltételt - a gyermekek érdekében állást - nem bizonyította. A szakvélemény és az egyéb bizonyítékok alapján a két gyermeknek a saját gondozására vonatkozó nyilatkozata az anyai befolyásolásra vezethető vissza, a Ptk. 4:170. § (1) bekezdés második fordulata alapján és a kapcsolattartás akadályozása miatt a felperes jogellenes magatartása a fejlődésüket veszélyeztetné.
- [51] A másodfokú bíróság ezzel szemben hangsúlyozottan utalt az eljárásban a 14. életévét már betöltött, illetőleg egy éven belül betöltő két gyermek nyilatkozatának döntő jelentőségére. Meghallgatásuk alapján úgy ítélte meg, hogy a gyermekek nyilatkozata befolyásmentesnek tekinthető. A két gyermek ítélőképessége birtokában van és függetlenül attól, hogy évek óta a felperes nevelésében és gondozásában vannak, képesek objektíven megítélni a saját helyzetüket. Okszerű magyarázatot adtak arra is, hogy miért szeretnének a felperessel élni. Nyilatkozatuk és ezzel összefüggésben érdekük felülírja a felperes jogellenes magatartását.
- [52] A Kúria egyetértett a jogerős ítélet jogkövetkeztetésével, az indokolást nem ismétli meg, azt részben kiegészíti.
- [53] A New York-i egyezmény 12. cikkében foglaltakkal összhangban áll a Ptk. 4:171. § (4) bekezdésének garanciális szabálya, miszerint a szülők közötti vitában - indokolt esetben - a bíróságnak az eljárásban közvetlenül vagy közvetve meg kell hallgatnia a gyermeket is.
- [54] A Kúria több egyedi ügyben hozott határozatában rámutatott arra, hogy vizsgálni kell a gyermek ítélőképességét: képes-e az adott kérdésben önállóan és befolyásmentesen véleményt nyilvánítani és nyilatkozatát a per egyéb adataival összefüggésben kell értékelni. A gyermek állásfoglalása ugyanis még 14. életévének betöltése után sem eredményezi automatikusan a véleményével egyező tartalmú döntést, az egyéb bizonyítékok mellőzését. A bíróság mérlegelési körébe tartozik annak megállapítása, hogy a jogvitában érintett gyermek koránál és helyzeténél fogva képes-e önállóan és befolyásmentesen kialakítani a véleményét (ítélőképesség).
- [55] Az adott esetben a gyermekek több alkalommal is kinyilvánították azt, hogy a felperessel szeretnének élni, így nyilatkoztak a gyámhivatali és a végrehajtási eljárásokban. Az elsőfokú bíróság közvetett módon, szakértő útján informálódott a gyermekek

véleményéről, a másodfokú bíróság pedig időben később és közvetlenül hallgatta meg őket.

- [56] A peradatokból, többek között a gyermekeknek a szakértői vizsgálaton, illetve a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozataiból kétségtelenül megállapítható, hogy a két gyermek az érdekeik felismerésére, az önálló véleményalkotásra képes. A bíróság előtti személyes meghallgatás időpontjában a nagyobb gyermek már középiskolába járt, nyilvánvalóan tisztában volt a nyilatkozata súlyával és jelentőségével. A meghallgatáskor 13 éves kislány a nevelési vélemény szerint jó tanuló, okos és értelmes. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a gyermekek eltérő életkorukban és különböző eljárásokban következetesen az anyai nevelést preferálták.
- [57] A szakvélemény szerint a felperes a gyermekeket direkt és indirekt módon befolyásolja. A fellebbezési eljárásra azonban a gyermekek olyan életkorba léptek, amikor a véleményük nem mellőzhető azon az alapon, hogy az aktuálisan gondozó szülő felé lojálisak. A két kamaszgyermek képes a saját akaratának kinyilvánítására és életkorukból adódóan annak felmérésére, hogy ténylegesen melyik szülővel szeretnének élni. A fentiek alapján az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően, a jogerős ítélet helyesen foglalt állást abban, hogy mindkét gyermek ítélőképességének birtokában van
- [58] Az anyagi jog a 14. életévét betöltött gyermek esetén a szülői felügyelettel kapcsolatos eljárásokban főszabályként a gyermek egyetértéséhez köti a döntést, kivéve, ha választása kétséget kizáróan bizonyítottan a fejlődését veszélyezteti. Ebből viszont az következik, hogy a nagyobbik gyermek esetén csak a fejlődése veszélyeztetettségének bizonyítottasága esetén lehet a véleményével szemben dönten, amely döntés - a testvérek szétválasztása hiányában - a kisebbik gyermekre is kihat.
- [59] Az elsőfokú bíróság a gyermekek veszélyeztetését a jogellenes elvitelre, a kapcsolattartás akadályoztatására, a felperes befolyásolására alapította. A már kifejtettek szerint a befolyásolás a gyermekek ítélőképességére kihatással nem volt, ezért az vizsgálandó, hogy a jogellenes elvitel, és kapcsolattartás akadályozása a veszélyeztetettséget megalapozza-e.
- [60] A Kúria nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a gyermek jogszerű (bíróági ítéleten vagy perbeli egyezségeen alapuló) gondozási környezetének megváltoztatása, továbbá a feljogosított szülővel való kapcsolattartás akadályozása súlyosan jogellenes magatartás és az ezt megvalósító szülő nevelési képességét lerontó tényezőként értékelendő.
- [61] A Ptk. 4:170. § (1) bekezdés második fordulata általános, elvi éllel rögzíti, hogy a jogsértő magatartást tanúsító szülő a gyermek érdekére, a jogellenes helyzet alapján kialakult állandóságra nem hivatkozhat, tehát ez a helyzet a gyermek érdekével általában és főszabályként ellentétes.
- [62] Az adott jogvita az ítélőképes gyermekeknek a New York-i egyezményben, a Ptk. 4:171. § (4) bekezdésében foglalt

véleménynyilvánítási joga, ezzel összefüggésben a Ptk. 4:2. § (1) bekezdésében deklarált alapvető érdeke és a Ptk. 4:170. § (1) bekezdés második fordulatainak együttes értelmezésével dönthető el.

- [63] A szülői felügyelettel kapcsolatos perek rendezésének alapelve a gyermek érdeke, a jogvita eldöntésének legfontosabb „zsinórmértéke”, a bizonyítékok mérlegelésének elsődleges szempontja. Ebből kiindulva lehet állást foglalni az adott konkrét ügyben feltárt bizonyítékok együttes, egybevett mérlegelésével a gyermek javát szolgáló rendezés módjában. A Ptk. 4:170. § (1) bekezdésének szabálya viszont a gyermek általános, az alapelvek között deklarált érdekét konkretizálja, azzal, hogy a jogellenes helyzetet a gyermek érdekével ellentétesnek minősíti. A jogellenes magatartás a társadalom általános erkölcsi értékítéletét sérti, az ilyen szülői mintaadás előnyben nem részesíthető.
- [64] A jelen esetben a főszabálytól eltérést a két gyermek életkora és a kinyilvánított véleményük, a saját sorsukról való döntésük hangsúlyos értékelése alapozza meg. A gyermekek a perben következetesen nyilatkoztak, az alperest elutasították, a kiadásukra irányuló végrehajtás eredménytelen volt. A gyermekek kamasz, kiskamasz életkorúak, életkori sajátosságaikból adódóan az általuk egyöntetűen elutasított szülő nevelése és gondozása komoly konfliktus forrást eredményezhet, a továbbtanulásukat, a jövőbeni fejlődésüket befolyásolhatja. Ebben az életkorban a gyermekek érdekének az felel meg leginkább, ha az általuk elfogadott szülővel élnek együtt.
- [65] Nincs eljárásjogi akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság a megállapított tényállás alapján az érdemben téves döntést teljes egészében megváltoztassa (BH 2001.323.), a bizonyítékok újra értékelésével eltérő következtetést vonjon le és önállóan értékelje a bizonyítás eredményét (EBH 2006.1526., BH 2015.254.).
- [66] Következetes a Kúria ítélezési gyakorlata abban, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna. Csak az minősíthető kirívóan okszerűtlen következtetésnek (ennek alapján eljárásjogi jogszabálysértésnek), ha a bizonyítékokból a felülvizsgálattal támadott ítélettel eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119.).
- [67] A másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően, a bizonyítékok külön-külön és együttes értékelésével, az anyagi jogi jogszabályok helytálló alkalmazásával, különösen a gyermekek véleménynyilvánítási jogára figyelemmel megalapozottan vont következtetést arra, hogy a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglalt törvényi követelmények közül a gyermekek érdekében áll a szülői felügyelet megváltoztatása.
- [68] A kifejtettekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálattal támadott részében nem jogszabálysértő, ezért azt a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [69] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartása nélkül bírálta el.
- [70] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5)–(6) bekezdése szerint arányos felülvizsgálati eljárási költség és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdésének megfelelő felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2020. április 21.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, az aláírásban akadályozott dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró helyett dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelélül: